

Sygn. akt II Ca 411/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki (spr.)
Sędziowie	SSO Dariusz Mizera SSR del. Sławomir Forenc
Protokolant	stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa D. P. reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową A. P.

przeciwko T. P.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Radomsku

z dnia 5 kwietnia 2018 roku, sygn. akt III RC 300/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach:

a) w pierwszym sentencji w ten sposób, że alimenty zasądzone od pozwanego na rzecz powoda w kwocie po 950,00 złotych miesięcznie obniża do kwoty po 850,00 (osiemset pięćdziesiąt) złotych miesięcznie;

b) w czwartym w ten sposób, że zasądzoną od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radomsku kwotę 90,00 złotych obniża do kwoty 30,00 (trzydzieści) złotych;

c) oddala powództwo w pozostałej części;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu za instancję odwoławczą.

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki

SSO Dariusz Mizera SSR del. Sławomir Forenc

Sygn. akt II Ca 411/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Radomsku podwyższył od pozwanego T. P. alimenty na rzecz małoletniego powoda D. P. , określone ostatnio w wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim wydanym w dniu 17 grudnia 2015 roku w sprawie IC 690/15 z kwoty po 800,00 złotych miesięcznie do kwoty po 950,00 złotych miesięcznie, płatne do dnia 10-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 18 września 2017 roku, oddalił powództwo w pozostałej części, wyrokowi w pkt 1 nadał rygor natychmiastowej wykonalności, zasądził od pozwanego T. P. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Radomsku kwotę 90,00 złotych tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa oraz zniósł wzajemnie koszty zastępstwa procesowego pomiędzy stronami.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny: Małoletni powód D. P. urodzony (...) w R. jest synem T. P. i A. P.. Rodzice małoletniego powoda są po rozwodzie.

W wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 17 grudnia 2015 roku alimenty od pozwanego na rzecz małoletniego syna zostały ustalone na poziomie 800 złotych.

Przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda D. P. A. P. ma 32 lata. Pracuje w urzędzie gminy w W. i zarabia ok. 2 930 złotych brutto miesięcznie – co daje netto kwotę ok. 1723,74 złotych.

Małoletni powód mieszka wraz z matką. Opłaty za czynsz i media wynoszą 800 złotych, za energię elektryczną 105 złotych – co dwa miesiące. Przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda w następujący sposób określiła inne koszty utrzymania: ok. 200 złotych w 2016 r. dowóz dziecka do przedszkola, 300 złotych opłata za przedszkole (gdy chłopiec nie chodzi do przedszkola, np. z powodu choroby, koszt opłaty ulegał zmniejszeniu), zakup książek 150 złotych, 84 złote opłata za ubezpieczenie, 150 złotych składka na (...), składki na np. zdjęcia, wycieczki, opłaty biletów wstępu itp. ok. 100 złotych. Małoletni powód jest pod opieką pulmonologa. Przyjmuje leki wziewne i na poniesienie odporności – kwota przeznaczona przez matkę na zakup medykamentów w ostatnim czasie wyniosła 200 złotych. W związku z częstymi infekcjami dróg oddechowych u małoletniego powoda matka przeznacza na wizyty lekarskie i zakup leków ok. 400 złotych. Chłopiec nosi okulary, których koszt zakupu oscyluje w wysokości 380 złotych. Na zakup odzieży dla syna matka przeznacza 200 złotych, 650 złotych jedzenie – w tym zakup mleka modyfikowanego. Na umeblowanie pokoju syna matka przeznaczyła 2 000 złotych.

A. P. jest właścicielką spółdzielczego mieszkania, które nie jest wynajmowane. Przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda zaciągnęła kredyt w kwocie 3 000 złotych na bieżące wydatki i spłaca miesięczną ratę w wysokości 300 złotych. A. P. – w sytuacji, kiedy pojawiają się nagle wydatki korzysta z pomocy swoich rodziców.

T. P. ma 35 lat. Pracuje w (...) i zarabia średnio miesięcznie 4817,12 złotych brutto – co daje netto kwotę 3426,87 złotych do tego dochodzi premia zależna od wyników. Pozwany sprzedaje również ubezpieczenia i osiąga z tego tytułu premię w kwocie 100 – 300 złotych. Pozwany mieszka wraz z żoną i jej dzieckiem w mieszkaniu stanowiącym współwłasność żony i jej rodziny. Żona pozwanego pracuje i zarabia ok. 2100 złotych. Na piętnastoletniego syna z poprzedniego związku pobiera alimenty w kwocie 650 złotych.

Pozwany w następujący sposób określił koszty utrzymania: 550 złotych czynsz, energia elektryczna za dwa miesiące 220 złotych, 60 złotych miesięcznie za gaz, Internet i abonament telewizyjny 100 złotych, 300 – 350 złotych pozwany w skali miesiąca przeznacza na ubiór, żywienia 650 – 700 złotych, środki kosmetyczne, fryzjer, dentysta – w skali miesiąca 150 złotych, 200 złotych paliwo, 600 złotych – to koszt ubezpieczenia auta, 100 złotych za badanie techniczne samochodu.

Pozwany cierpi na zwyrodnienie stawu biodrowego. Korzysta z porad lekarzy neurologa i ortopedy. Prywatnie korzystał z 6 masaży – za jeden zabieg płacił 50 złotych. Przyjmuje leki przeciwbólowe, suplementy diety oraz maści, na które przeznacza ok. 100 złotych.

T. P. ma kontakt z synem średnio dwa razy w tygodniu oraz w weekendy i wówczas to, gdy syn jest u ojca to pozwany ponosi koszty utrzymania małoletniego powoda. Ojciec zakupuje synowi zabawki i ubranka.

Mając tak poczynione ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest częściowo zasadne i znajduje oparcie w treści art. 138 k.r.o.

Od uprzednio ustalonych alimentów dla małoletniego D. P. upłynął okres prawie dwóch i pół roku.

W okresie tym nastąpiła istotna zmiana stosunków, o której mowa w powyższym artykule wyrażająca się po stronie małoletniego powoda wzrostem kosztów jego utrzymania związanych z rozwojem, rozpoczęciem edukacji przedszkolnej – we wrześniu 2016 r., zainteresowaniami, leczeniem oraz kosztami utrzymania mieszkania, które w części na niego przypadają. Nie zmieniła się zasadniczo sytuacja zdrowotna pozwanego – wskazywane przez pozwanego schorzenia ortopedyczne w żaden sposób nie umniejszają jego zdolności zarobkowych. Zarobki pozwanego są obecnie wyższe niż w roku 2015 r. Pozwany obecnie – podobnie jak w dacie ostatniego ustalenia alimentów pracuje w (...), osiąga stały miesięczny dochód na poziomie ok. 3 426,87 złotych netto. Pozwany jest osobą młodą, pracuje i powinien dołożyć wszelkich starań, aby utrzymać syna, który nie jest w wstanie – z uwagi na wiek i brak majątku osobistego – utrzymać się samodzielnie.

Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że od dnia ostatniego ustalenia alimentów od ojca na rzecz małoletniego syna upłynął relatywnie długi czas i w trakcie tego okresu wzrosły usprawiedliwione potrzeby uprawnionego. Wyrażają się one przede wszystkim we wzroście kosztów utrzymania małoletniego powoda.

Małoletni D. P. rozpoczął edukację przedszkolną. Korzysta z konsultacji lekarskich. Sąd uznał, iż kwota niezbędna na utrzymanie małoletniego powoda oscyluje w wysokości ok. 1600 złotych. Kwota ta uwzględnia dostarczanie małoletniemu powodowi tego wszystkiego, co jest potrzebne do jego fizycznego i umysłowego rozwoju, zapewnienia pielęgnacji, pieczy, przygotowania do życia w społeczeństwie oraz rozwijania, w miarę możliwości, zainteresowań i uzdolnień.

Ustalenie powyższe oparte zostało na zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym i poparte zasadami doświadczenia życiowego.

Wysokość alimentów ustalona w wyroku poprzednim zaspokajała wszystkie potrzeby uprawnionego w dostatecznych rozmiarach. Jednakże zaistniałe zmiany po stronie uprawnionego D. uzasadniają podwyższenie alimentów od pozwanego T. P. na rzecz jego małoletniego syna D. P. z kwoty po 800 złotych miesięcznie do kwoty po 950 złotych miesięcznie, poczynając od dnia 18 września 2017 r.

Zgodnie z żądaniem pozwu Sąd Rejonowy orzekł, iż alimenty mają być płatne do dnia 10 – go każdego miesiąca do rąk przedstawicielki ustawowej małoletniego powoda – jego matki A. P. z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat.

Sąd Rejonowy oddalił powództwo w pozostałym zakresie jako zbyt wygórowane i nieodpowiadające przesłankom z art. 138 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Sąd uznał, iż żądana w pozwie kwota alimentów jest nadmiernie wygórowana. Zasadzenie kwoty alimentów w żądanej wysokości – czyli po 1500 złotych miesięcznie spowodowałoby przerzucenie znacznej części tj. ponad 93 % obowiązku alimentacyjnego na ojca małoletniego, a przecież oboje rodzice powinni partycypować w kosztach utrzymania syna. Tym bardziej, iż oboje rodzice małoletniego powoda są w podobnym wieku, pracują, osiągają stałe miesięczne dochody. Jednakże pozwany zarabia stosunkowo więcej niż przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda, w związku z tym powinien w większej kwocie – niż matka małoletniego – partycypować w kosztach utrzymania syna.

O rygorze natychmiastowej wykonalności Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c.

Sąd w pkt 4 sentencji wyroku zasądził od pozwanego T. P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radomsku kwotę 90 złotych tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa. Podstawę rozstrzygnięcia w pkt 4 wyroku stanowił art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Kwota 90 złotych stanowi opłatę stosunkową, która jest pobierana w sprawach o prawa majątkowe. Opłata powyższa została wyliczona jako 5% wartości przedmiotu sporu czyli 5% z kwoty 1800 złotych.

Zarówno strona powodowa jak i strona pozwana korzystały z pomocy prawnej świadczonej przez profesjonalnych pełnomocników. Z uwagi na wynik sprawy Sąd Rejonowy na podstawie art. 100 k.p.c. zniósł wzajemnie koszty zastępstwa procesowego między stronami.

Pełnomocnik pozwanego zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w Radomsku w części, tj.: w punktach 1,3,4,5.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1) art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 328 k.p.c. poprzez dowolną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, co przejawiało się w:

a) uznaniu, iż przedstawicielka ustawowa powoda osiąga dochód miesięczny w wysokości 1723,74 zł mimo, iż z zaświadczenia o jej dochodach z 24.11.2017r. wynika, że jej comiesięczny dochód netto po odliczeniu składek na ubezpieczenia, podatek oraz spłatę pożyczki w wysokości 300 zł miesięcznie wynosi 2.239,09 zł - prawie 600 zł więcej,

b) uznaniu, że pozwany osiąga dochód w wysokości 3.426,87 zł netto i do tego dochodzi premia zależna od wyników, podczas gdy w/w dochód premię uwzględnia,

c) sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego i przyjęcie, że koszty:

- utrzymania mieszkania powoda wynoszą 800 zł miesięcznie, oprócz tego dodatkowo opłata 105 zł co dwa miesiące za energię elektryczną, podczas gdy z rachunków przedłożonych przez A. P. wynika, iż koszt ten nie przekracza kwoty 500 zł miesięcznie włącznie z rachunkiem za prąd,

- koszty' wyżywienia powoda wynoszą 650 zł w tym zakup mleka modyfikowanego- podczas gdy powód jest dzieckiem prawie pięcioletnim, nie spożywa mleka modyfikowanego, spożywa 3 posiłki dziennie w przedszkolu (co zawiera koszt opłaty za przedszkole 180 zł miesięcznie), ponadto wyżywienie zapewnia mu pozwany przez 12 dni w miesiącu w czasie jego wizyt,

- opłaty za przedszkole wynoszą 300 zł - w sytuacji gdy powód ponosi koszty przedszkola w wysokości ok. 200 zł miesięcznie, gdy cały miesiąc uczęszcza do przedszkola, w cenie jest całodzienne wyżywienie,

- na radę rodziców, ubezpieczenie oraz książek oraz innych wydatków są stałe, podczas gdy jest to wydatek jednorazowy – w skali miesiąca oscylujący w granicach kwoty 36 zł miesięcznie, jak wskazał sam powód,

- ponoszone w związku z leczeniem powoda są w granicach wskazanych przez matkę powoda, podczas gdy strona pozwana konsekwentnie kwestionowała przedłożone do akt paragony dokumentujące zakup leków dla powoda, ponadto wykazywała, że powód w czasie „ jego rzekomych,, chorób realizował kontakty z ojcem, uczęszczał w tym czasie do przedszkola, oraz że koszty' wizyt lekarskich zostały wygenerowane jedynie na potrzeby sprawy o alimenty, bowiem brak jest jakichkolwiek dokumentów świadczących o chorobach syna i kosztach ponoszonych we wcześniejszym okresie,

d) uznaniu, iż potrzeby małoletniego D. P. oscylują w granicach kwoty' 1.600 zł. miesięcznie, podczas, gdy z materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy wynika, iż są one na znacznie niższym poziomie,

e) uznanie, że przedstawicielka ustawowa zaciągnięty w kwocie 3.000 zł w sierpniu 2017r. kredyt przeznaczyła na bieżące wydatki, podczas gdy nie wykazała na co przeznaczyła środki z tego tytułu, oraz że zostały zużyte na bieżące potrzeby powoda,

f) nieuwzględnienie okoliczności, że: kondycja finansowa matki powoda od czasu orzeczenia rozwodu uległa znacznej poprawie, osiąga dochód netto prawie dwukrotnie wyższy, natomiast po stronie pozwanego nastąpił nieznaczny wzrost dochodów o kwotę około 200 zł miesięcznie, ale nastąpiło pogorszenie jego stanu zdrowia, wymaga specjalistycznej diagnozy oraz leczenia, ponadto że pozwany poddaje się rehabilitacji, wymaga specjalistycznych badań rezonansem magnetycznym, dalszych konsultacji medycznych,

g) pominięciu okoliczności, że matka powoda po rozwodzie dysponowała kwotą 35000 złotych, posiada mieszkanie własnościowe, przed i po rozwodzie ponosiła koszty opłat za mieszkanie którego nie wynajmowała – i nic w tym zakresie się nie zmieniło,

h) przyjęcie, że potrzeby powoda wzrosły w ciągu ostatnich dwóch lat aż o 21 %, w sytuacji, gdy nie odbiegają od poprzedniego okresu alimentacji, a inflacja od 2015r. oscyluje w granicach 2%,

II. naruszeniu przepisów prawa materialnego:

1) art. 138 k.r.o. w zw. z art. 133 § 1 k.r.o. w zw. z art. 135 § 1 kro poprzez ich zastosowanie i ustalenie, że w sprawie istniały przesłanki do podwyższenia alimentów należnych małoletniemu powodowi od pozwanego z kwoty 7 800 zł do kwoty 950 zł miesięcznie.

Jednocześnie wnosił o:

1. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci:

a. potwierdzenia wypłaty gotówkowej,

b. umowy pożyczki z dnia 17.04.2018r., wszystkich na okoliczność sytuacji majątkowej pozwanego, jego możliwości majątkowych i zarobkowych., pogorszenia jego sytuacji materialnej wskutek podwyższenia alimentów.

Wskazując na powyższe wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za I instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie skarżonego orzeczenia Sądu I Instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Pełnomocnik przedstawicielki ustawowej wnosił o oddalenie apelacji oraz dopuszczenie dowodu z dokumentu.

Sąd Okręgowy dopuścił dowody wskazane przez pełnomocników stron, a to na podstawie art. 381 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje: apelacja odnosi skutek w części.

W sprawie niniejszej przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda wystąpiła z powództwem przeciwko pozwanemu o podwyższenie alimentów. Podstawą prawną tak wywiedzonego powództwa jest przepis art. 138 k.r.o. Przepis w/w dopuszcza zmianę wysokości ustalonych już alimentów (przez podwyższenie lub obniżenie) w razie zmiany stosunków po stronie zarówno uprawnionego, jak i zobowiązanego.

Zatem dla stwierdzenia, czy nastąpiła zmiana stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o., należy brać pod uwagę, czy istniejące warunki i okoliczności na tle sytuacji ogólnej mają charakter trwałe, dotyczą okoliczności zasadniczych, ilościowo znacznych i wyczerpują te przesłanki, które w istotny sposób wpływają na istnienie czy zakres obowiązku alimentacyjnego. Zmiana wyroku ustalającego wysokość alimentów dopuszczalna jest tylko w razie zmiany stosunków powstałych po jego wydaniu, a jej ustalenie następuje poprzez porównanie stosunków obecnych z warunkami i

okolicznościami uprzednio istniejącymi (por. uchwała SN z dnia 16.12.1987 r., w sprawie III CZP 91/86, OSNC 1988/4/42; wyrok SN z dnia 25.05.1999 r., w sprawie I CKN 274/99). W tym stanie rzeczy do obowiązków sądu nie należy czynienie ustaleń faktycznych, które są niezbędne do zasądzenia alimentów po raz pierwszy, ale wyłącznie czynienie ustaleń faktycznych w kierunku zmiany stosunków. Tymczasem w ocenie Sądu Okręgowego w sprawie niniejszej Sąd I instancji czynił ustalenia faktyczne jak w sprawie o alimenty, a nie o podwyższenie alimentów.

Obowiązkiem przedstawicielki ustawowej małoletniej powódki oraz pozwanego stosownie do treści art 6 k.c. było udowodnić wyżej omówioną zmianę stosunków jak nastąpiła po uprawomocnieniu się wyroku rozwodowego, którym to ustalono wysokość alimentów.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko autora apelacji, że z oceną materiału dowodowego dokonaną przez Sąd I instancji nie sposób się zgodzić, ponieważ jest ona niezgodna z doświadczeniem życiowym i nosi znamiona dowolnej.

Sąd Rejonowy nieprawidłowo ustalił wysokość kosztów utrzymania powoda na 1600 zł miesięcznie. Powyższe nie znajduje odzwierciedlenia w zgromadzonym materiale dowodowym i trudno racjonalnie uznać, że na przestrzeni 2,5 roku nastąpił wzrost kosztów utrzymania powoda mającego 5 lat aż o 78 % tj. o 700 złotych miesięcznie (1600 zł – 900 zł).

Z przeprowadzonych w sprawie dowodów wynika, że sytuacja małoletniego powoda od ostatniego ustalenia wysokości alimentów nie uległa zmianie. W sprawie o rozwód koszty utrzymania małoletniego dziecka ustalono na 900 zł miesięcznie. Powszechnie wiadomym jest, że stopień inflacji od roku 2015 utrzymuje się na porównywalnym poziomie tj. ok 2% rocznie.

Sąd Okręgowy mając na uwadze, że małoletni ukończył 5 rok życia, obecnie uczęszcza do przedszkola, a także stopień inflacji od roku 2015, to koszt utrzymania małoletniego określił na poziomie 1000 – 1100 zł miesięcznie.

Sąd I instancji nieprawidłowo także ustalił możliwości majątkowe i zarobkowe pozwanego oraz przedstawicielki ustawowej powoda. Pozwany w toku sprawy wykazał, iż z tytułu zatrudnienia osiąga wynagrodzenie netto w wysokości 3426,87 zł (wzrost o 27 %). Natomiast zarobki przedstawicielki ustawowej netto wzrosły z kwoty 1320,43 zł do kwoty 2063,74 zł tj. o 56 %.

Konsekwencją naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów prawa procesowego, jest naruszenie dyspozycji art. 138 k.r.o.

Obciążanie zatem pozwanego obowiązkiem ponoszenia kosztów utrzymania powoda w kwocie po 950 zł miesięcznie jest w zaistniałej sytuacji nieuzasadnione.

W ocenie Sądu Okręgowego kwota 850 zł jest kwotą odpowiednią do potrzeb małoletniego powoda, jak również kwotą odpowiednią do możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego..

Dodatkowo podnieść należy, na co trafnie zwraca uwagę apelujący, że poza płaceniem alimentów, realizuje także kontakty z dzieckiem, uczestniczy w życiu syna, partycypując w kosztach jego utrzymania.

Także na przedstawicielce ustawowej powoda ciąży obowiązek alimentacyjny. Sytuacja zarobkowa matki powoda uległa znacznej poprawie, stan jej majątku nie uległ zmianie, gdyż posiada nadal własnościowe mieszkanie, które może przynosić pożytki.

W tym stanie rzeczy pozostałe niezaspokojone potrzeby małoletniego powoda obowiązana jest zaspokoić jego przedstawicielka ustawowa.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że podwyższone alimenty do kwoty po 950 zł obniżył do kwoty po 850 zł miesięcznie. Konsekwencją tej zmiany było obniżenie nieuiszczonej opłaty sądowej z kwoty 90 zł do kwoty 30 zł. O powyższym orzeczono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

W pozostałej części powództwo i apelację na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono. Koszty procesu między stronami wzajemnie na podstawie art. 100 k.p.c. zniesiono.

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki

SSO Dariusz Mizera SSR del. Sławomir Forenc